

32002F0629

1.8.2002.

EIROPAS KOPIENU OFICIĀLAIS VĒSTNESIS

L 203/1

PADOMES PAMATLĒMUMS
(2002. gada 19. jūlijs
par cilvēku tirdzniecības apkarošanu

(2002/629/TI)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību un jo īpaši tā 29. pantu, 31. panta e) punktu un 34. panta 2. punkta b) apakšpunktu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu ⁽²⁾,

tā kā:

- (1) Padomes un Komisijas Rīcības plāns par to, kā vislabāk ieviest Amsterdamas Līguma noteikumus par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu ⁽³⁾, Eiropadomes Tamperes 1999. gada 15. un 16. oktobra sanāksmes secinājumi, Eiropadomes Santamarija da Feiras 2000. gada 19. un 20. jūnija sanāksmes secinājumi, kā tie uzskaitīti Progresā rādītājos, un Eiropas Parlaments savā 2000. gada 19. maija rezolūcijā par Komisijas paziņojumu Padomei un Eiropas Parlamentam "Par jauniem pasākumiem sieviešu tirdzniecības apkarošanas jomā" norāda vai pieprasa likumdošanas darbības, lai apkarotu cilvēku tirdzniecību, tai skaitā vienotu definīciju, noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmi un sodu noteikšanu.
- (2) Papildus Padomes Vienotajai rīcībai 97/154/TI (1997. gada 24. februāris) par darbībām, lai apkarotu cilvēku tirdzniecību un bērnu seksuālu izmantošanu ⁽⁴⁾ ir jāpieņem citi tiesību akti, lai mazinātu dalībvalstu tiesību koncepciju atšķirības un dotu ieguldījumu efektīvas tiesu un tiesību aizsardzības iestāžu sadarbības attīstībā, ar mērķi apkarot cilvēku tirdzniecību.
- (3) Cilvēku tirdzniecība ir smags cilvēka pamattiesību pārkāpums un cilvēka cieņas aizskārums, un tā ietver cietsirdīgas darbības, piemēram, neaizsargātu personu ekspluatāciju un maldināšanu, kā arī ar vardarbības, draudu, parādu verdzības un spaidu izmantošanu.

(4) Apvienoto Nāciju Protokols, kura mērķis ir nepieļaut, izskaust un sodīt par cilvēku, īpaši sieviešu un bērnu tirdzniecību, kas papildina Apvienoto Nāciju Konvenciju pret transnacionālo organizēto noziedzību, ir izšķirošs solis preti starptautiskai sadarbībai šajā jomā.

(5) Bērni ir neaizsargātāki, un tāpēc ir lielāks risks, ka tie varētu kļūt par cilvēku tirdzniecības upuriem.

(6) Eiropas Savienībai ir jāpapildina būtiskais darbs, ko īstenojušas starptautiskās organizācijas, tai skaitā Apvienotās Nācijas.

(7) Smagais noziedzīgais nodarījums — cilvēku tirdzniecība — ir jāapkaro ne tikai katrai dalībvalstij atsevišķi ar konkrētām darbībām, bet ir vajadzīga arī visaptveroša pieeja, kuras neatņemamai sastāvdaļai būtu jābūt visām dalībvalstīm kopēju krimināltiesību elementu definīcijai, tai skaitā attiecībā uz efektīvām, samērīgām un preventīvām sankcijām. Saskaņā ar subsidiaritātes un proporcionālītātes principiem šis pamatlēmums paredz minimālās prasības minēto mērķu sasniegšanai Eiropas līmenī un nepārsniedz to, kas šādā nolūkā ir vajadzīgs.

(8) Šo nodarījumu izdarītājiem ir jāparedz pietiekami bargi sodi, lai cilvēku tirdzniecība iekļautos to tiesību aktu piemērošanas jomā, kas jau pieņemti organizētās noziedzības apkarošanai, piemēram, Padomes Vienotā rīcība 98/699/TI (1998. gada 3. decembris) par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un nozieguma rīku un nelikumīgi iegūtu līdzekļu identifikāciju, meklēšanu, iesaldēšanu, arestu un konfiskāciju ⁽⁵⁾ un Padomes Vienotā rīcība 98/733/TI (1998. gada 21. decembris) par dalības kriminālās organizācijās uzskatīšanu Eiropas Savienības dalībvalstīs par noziedzīgu nodarījumu ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ OV C 62 E, 27.2.2001., 324. lpp.

⁽²⁾ OV C 35 E, 28.2.2002., 114. lpp.

⁽³⁾ OV C 19, 23.1.1999., 1. lpp.

⁽⁴⁾ OV L 63, 4.3.1997., 2. lpp.

⁽⁵⁾ OV L 333, 9.12.1998., 1. lpp. Vienotajā rīcībā jaunākie grozījumi izdarīti ar Lēmumu 2001/500/TI (OV L 182, 5.7.2001., 1. lpp.).

⁽⁶⁾ OV L 351, 29.12.1998., 1. lpp.

- (9) Šim pamatlēmumam būtu jāsniedz ieguldījums cilvēku tirdzniecības novēršanā un šīs parādības apkarošanā, papildinot šajā jomā jau pieņemtos tiesību aktus, piemēram, Padomes Vienoto rīcību 96/700/TI (1996. gada 29. novembris), ar ko izveido veicināšanas un apmaiņas programmu personām, kuras atbild par cilvēku tirdzniecības un bērnu seksuālas izmantošanas apkarošanu (STOP) ⁽¹⁾, Padomes Vienoto rīcību 96/748/TI (1996. gada 16. decembris), ar ko paplašina Eiropas Narkotiku apkarošanas vienības pilnvaras ⁽²⁾, Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 293/2000/EK (2000. gada 24. janvāris), ar ko pieņem Kopienas darbības programmu (programma *Daphne*) (2000.–2003.) par preventīviem pasākumiem, lai apkarotu vardarbību pret bērniem, pusaudžiem un sievietēm ⁽³⁾, Padomes Vienoto rīcību 98/428/TI (1998. gada 29. jūnijs) par Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla izveidi ⁽⁴⁾, Padomes Vienoto rīcību 96/277/TI (1996. gada 22. aprīlis) par tiesnešu koordinātoru apmaiņas kārtību, kas paredzēta, lai uzlabotu tiesu iestāžu sadarbību Eiropas Savienības dalībvalstu starpā ⁽⁵⁾, un Padomes Vienoto rīcību 98/427/TI (1998. gada 29. jūnijs) par labu praksi, sniedzot savstarpēju tiesisko palīdzību krimināllietās ⁽⁶⁾.
- (10) Padomes Vienotā rīcība 97/154/TI ir attiecīgi jābeidz piemērot, ciktāl tā attiecas uz cilvēku tirdzniecību,

IR PIEŅĒMUSI ŠO PAMATLĒMUMU.

1. pants

Nodarījumi, kas saistīti ar cilvēku tirdzniecību to darba eksploatācijas vai seksuālas izmantošanas nolūkos

1. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka ir sodāmas šādas darbības:

personas vervēšana, pārvadāšana, nodošana, izmitināšana, vēlāka uzņemšana, tostarp kontroles pār šo personu maiņa vai nodošana,

- a) lietojot piespiedu līdzekļus, spēku vai draudus, ieskaitot nolau-pšanu, vai
- b) lietojot viltu vai krāpšanu, vai
- c) ļaunprātīgi izmantojot varu vai neaizsargātības stāvokli, tā, ka personai nav citas īstas un pieņemamas izvēles, kā pakļauties šai ļaunprātīgajai izmantošanai, vai

- d) piedāvājot vai akceptējot maksājumus vai priekšrocības, lai saņemtu kādas personas piekrišanu, kurai ir vara pār citu personu,

ar mērķi ekspluatēt šīs personas darbu vai pakalpojumus, tostarp vismaz tādā veidā kā piespiedu vai obligāts darbs vai pakalpojumi, vergošana vai darbības, kas līdzīgas verdzībai vai dzimtbūšanai, vai

ar mērķi ekspluatēt citas personas prostitūciju vai citādu seksuā-lās izmantošanas formu nolūkos, tostarp pornogrāfijai.

2. Cilvēku tirdzniecībā cietušā piekrišana plānotajai vai veiktajai ekspluatācijai ir nesvarīga, ja lietots viens no 1. punktā paredzē-tajiem līdzekļiem.

3. Ja darbības, kas paredzētas 1. punktā, attiecas uz bērnu, tās atzīstamas par cilvēku tirdzniecību un kā tādas sodāmas arī tad, ja neviens no 1. punktā minētajiem līdzekļiem nav lietots.

4. Šajā pamatlēmumā "bērns" ir ikviena persona, kas jaunāka par 18. gadiem.

2. pants

Uzkūdišana, līdzdalība un mēģinājums

Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka ir sodāma uzkūdišana veikt 1. pantā minētos nodarījumus, līdzdalība 1. pantā minētajos nodarījumos vai mēģinājums veikt 1. pantā minētos nodarījumus.

3. pants

Sodi

1. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka nodarījumi, kas minēti 1. un 2. pantā, ir sodāmi ar efektī-viem, samērīgiem un preventīviem kriminālsodiem, kas var būt par pamatu izdošanai.

2. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodarījumi, kas minēti 1. pantā, būtu sodāmi ar brīvības atņemšanas sodiem ar maksimālo sodu, kas nevar būt mazāks par astoņiem gadiem, ja tie izdarīti šādos apstākļos:

- a) ar nodarījumu ar nodomu vai smagas neuzmanības dēļ ir apdraudēta cietušā dzīvība;

- b) nodarījums izdarīts pret cietušo, kas ir īpaši neaizsargāts. Cie-tušo uzskata par īpaši neaizsargātu vismaz tad, ja cietušais nebija sasniedzis seksuālas pilngadības vecumu, kas paredzēts valsts tiesībās, un ja nodarījums veikts ar mērķi ekspluatēt citas personas prostitūciju vai citas seksuālas izmantošanas nolū-kos, tai skaitā pornogrāfijai;

⁽¹⁾ OV L 322, 12.12.1996., 7. lpp.

⁽²⁾ OV L 342, 31.12.1996., 4. lpp.

⁽³⁾ OV L 34, 9.2.2000., 1. lpp.

⁽⁴⁾ OV L 191, 7.7.1998., 4. lpp.

⁽⁵⁾ OV L 105, 27.4.1996., 1. lpp.

⁽⁶⁾ OV L 191, 7.7.1998., 1. lpp.

- c) nodarījums ir veikts, izmantojot smagu vardarbību, vai ir nodarījis cietušajam īpaši smagu kaitējumu;
- d) nodarījums ir veikts kriminālas organizācijas sastāvā Vienotās rīcības 98/733/TI nozīmē, neatkarīgi no tajā paredzētā soda.

4. pants

Juridisku personu atbildība

1. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka juridiskās personas var saukt pie atbildības par 1. līdz 2. pantā minētajiem nodarījumiem, ko to labā, darbojoties individuāli vai kā juridiskas personas institūcijas locekle, izdarījusi kāda persona, kura veic šīs juridiskās personas vadības pienākumus, pamatojoties uz:

- a) pilnvarām pārstāvēt juridisko personu vai
- b) tiesībām pieņemt lēmumus juridiskās personas vārdā, vai
- c) spējuiešķēji kontrolēt juridisko personu.

2. Neatkarīgi no 1. punktā paredzētajiem gadījumiem katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka juridisko personu var saukt pie atbildības tad, ja 1. punktā minētās personas uzraudzības vai kontroles trūkums ir darījis iespējamu to, ka nodarījumu, kas minēts 1. un 2. pantā, šīs juridiskās personas labā veic persona, kas ir tās pakļautībā.

3. Juridiskās personas atbildība saskaņā ar 1. un 2. punktu neizslēdz kriminālvajāšanu pret fiziskām personām, kas ir 1. un 2. pantā minēto darbību izdarītāji, uzkūditāji vai līdzdalībnieki.

4. Šajā pamatlēmumā juridiskā persona ir ikviens subjekts, kam šāds statuss ir atbilstīgi piemērojamajām tiesībām, izņemot valstis vai citus publisko tiesību subjektus, kas īsteno valsts varu un starptautiskās sabiedriskās organizācijas.

5. pants

Sodi juridiskām personām

Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka juridisko personu, ko sauc pie atbildības saskaņā ar 4. pantu, var sodīt ar efektīviem, samērīgiem un preventīviem sodiem, kas ietver naudassodu kā kriminālsodu vai cita veida sodu, un var ietvert citus šādus sodus:

- a) tiesību uz valsts pabalstu vai atbalstu atņemšanu vai
- b) īslaicīgu vai pastāvīgu aizliegumu veikt komercdarbību, vai
- c) pakļaušanu tiesas uzraudzībai vai
- d) likvidēšanu tiesas ceļā, vai
- e) pagaidu vai pastāvīgu to iestāžu slēgšanu, kas izmantotas nodarījuma izdarīšanā.

6. pants

Jurisdikcija un kriminālvajāšana

1. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai noteiktu tās jurisdikciju attiecībā uz nodarījumiem, kas minēti 1. un 2. pantā, ja:

- a) nodarījums ir pilnībā vai daļēji izdarīts šīs valsts teritorijā vai
- b) likumpārkāpējs ir tās valstspiederīgais, vai
- c) nodarījums ir izdarīts tādas juridiskas personas labā, kas reģistrēta šīs dalībvalsts teritorijā.

2. Dalībvalsts var nolemt, ka tā nepiemēros vai piemēros tikai īpašos gadījumos vai apstākļos 1. punkta b) apakšpunktā un 1. punkta c) apakšpunktā paredzētos jurisdikcijas noteikumus, ja attiecīgais nodarījums ir veikts ārpus tās teritorijas.

3. Dalībvalsts, kura saskaņā ar tās tiesībām neizdod tās valstspiederīgos, veic vajadzīgos pasākumus, lai noteiktu tās jurisdikciju un, attiecīgos gadījumos, veiktu kriminālvajāšanu attiecībā uz nodarījumiem, kas minēti 1. un 2. pantā, ja tos izdarījuši tās valstspiederīgie ārpus tās teritorijas.

4. Dalībvalstis informē Padomes Ģenerālsekretariātu un Komisiju par to lēmumu piemērot 2. punktu, vajadzības gadījumā norādot īpašos gadījumus vai apstākļus, kuros piemēro to lēmumu.

7. pants

Aizsardzība un palīdzība cietušajiem

1. Dalībvalstis nodrošina to, ka izmeklēšana un kriminālvajāšana attiecībā uz nodarījumiem, kas minēti šajā pamatlēmumā, nav atkarīga no nodarījumā cietušās personas paziņojuma vai sūdzības vismaz tajos gadījumos, kuros piemērojams 6. panta 1. punkta a) apakšpunkts.

2. Bērni, kas ir cietuši nodarījumā, kas minēts 1. pantā, ir jāuzskata par īpaši neaizsargātiem cietušajiem saskaņā ar 2. panta 2. punktu, 8. panta 4. punktu un 14. panta 1. punktu Padomes Pamatlēmumā 2001/220/TI (2001. gada 15. marts) par cietušo statusu kriminālprocesā ⁽¹⁾.

3. Ja cietušais ir bērns, katra dalībvalsts veic visus iespējamus pasākumus, lai nodrošinātu pienācīgu palīdzību tā ģimenei. Jo īpaši, ja tas ir vajadzīgs un iespējams, katra dalībvalsts piemēro 4. pantu Pamatlēmumā 2001/220/TI.

8. pants

Teritoriālā darbības joma

Šo pamatlēmumu piemēro Gibraltāram.

⁽¹⁾ OV L 82, 22.3.2001., 1. lpp.

9. pants

Vienotās rīcības 97/154/TI piemērošana

Vienoto rīcību 97/154/TI beidz piemērot ciktāl tā attiecas uz cilvēku tirdzniecību.

10. pants

Piemērošana

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai līdz 2004. gada 1. augustam panāktu atbilstību šim pamatlēmumam.
2. Līdz termiņam, kas minēts 1. punktā, dalībvalstis nosūta Padomes Ģenerālsēkretariātam un Komisijai to noteikumu tekstu, ar kuriem to tiesībās pārņem saistības, kuras tām uzliek šis pamatlēmums. Padome, pamatojoties uz ziņojumu, kas sastādīts ņemot vērā šo informāciju, un uz Komisijas iesniegtu rakstveida ziņo-

jumu, vēlākais, līdz 2005. gada 1. augustam novērtē to, ciktāl dalībvalstis ir veikušas vajadzīgos pasākumus, lai panāktu atbilstību šā pamatlēmuma noteikumiem.

11. pants

Stāšanās spēkā

Šis pamatlēmums stājas spēkā dienā, kad to publicē *Oficiālajā Vēstnesī*.

Briselē, 2002. gada 19. jūlijā

Padomes vārdā —

priekšsēdētājs

T. PEDERSEN